

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatvs Beneficiarivs, De Natura & Speciebus Beneficii
Ecclesiastici: Item Simonia, pessima Beneficiorum
Emptrice**

Biesmann, Caspar

Coloniæ Agrippinæ, 1696

Caput VII. Quædam sunt beneficia personalem residentiam requirentia,
quædam hanc non requirentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42013

jure alterius est. Unde collator poterit acquiescere resignationi factæ digno, reliquo digniore, *Dian. p. 2. tr. 13. ref. 41.* ubi ex Aragonio allegat praxim etiam summi Pontificis. Sunt nihilominus pro opinione contraria diversi Authores, inter quos *Vasq. Sot. Card. dissert. cit. n. 45.* limitat quoque *Less. l. 66* priorem sententiam à se doctam in hæc verba: *Quamvis si multò dignior se offerat, vel in promptu sit, charitas boni communis obligat, ut hic præferatur.*

C A P U T VII.

Quædam sunt beneficia personalia residentiam requirentia, quædam hanc non requirentia.

Ex parte ministerii Ecclesiastici personaliter, sive in persona propria à beneficiato, in Ecclesia præstandi, opportunam beneficij facies divisionem, in beneficia, quæ personalem residentiam requirant, & in ea, quæ hanc non requirunt. Explicatur, Hæc autem personalis residentia, quid sit resi- est assiduitas commorandi, sive denda, &

sub-

subsistendi in loco beneficij propter quam ratione servitium Ecclesiasticum persona- aliquam beneficia hanc non liter explendur: quam licet de jure communi omnia omnino be- exigant.

neficia exigant, beneficium enim datur propter officium a beneficia- to praestandum: Sunt tamen defa-
cto aliqua, quae ex ufo & consue-
tudine, speciali jure aut privilegio personalem residentiam non re- quirunt, & de his intelligendi sunt Canones, quando dicunt, aliqua beneficia presentiam beneficiati non requirere: Priora personalem residentiam requirentia, sunt im- primis omnia beneficia curata, sive curam animarum habentia: *Trid. seff. 23. c. 1. de reform.* Episcopis requirentia. enim & Parochis, aliisque curam Hujus ge- animarum gerentibus, non solum generis sunt imprimis curata.

Idque nou
bi divini praedicatione, Sacra- men-
torum administratione, honorum co, sed etiam
operum exemplo pascere, paupe-
rum aliarumq; miserabilium per-
sonarum curam paternam gerere,
&c. Vid. Trid. l c. quae sanè sine
personali residentia fieri non pos-
sunt: unde cum is, qui curam ani-
marum gerit, obligetur ad residen-

D § tiam

82 De Natura & Speciebus

tiam personalem propter salutem
ovium sibi commissarum, non po-
terit has deserere ob aliquod suum
temporale commodum, neque ob
periculum propriæ personæ decli-
nandum, nam bonus Pastor ani-
mam suam dat pro ovibus suis.

Poteritne
benficium
ecuratum a-
liquando
per Vicariū
administra-
ri.

Ioan. 10. Quòd si attentis circum-
stantiis loci, temporis, &c Eccle-
siæ & subditis utilius, aut saltem
æque utile fore videretur, ut Epi-
scopatus aut Parochia per vica-
rium administraretur, definit qui-
dem jus naturale & divinum obli-
gare ad residentiam, eò quòd Ec-
clesiæ & subditis justas ob causas
per Vicarium sufficienter provi-
sum sit; obligabit tamen jus Eccle-
siasticum, in quo Pontifex dispen-
sare potest & sàpè solet. Sicut au-
tem ex indulto Pontificio induci
potest, ut Episcopus aut Parochus
non residens curam exerceat per
alium: sic etiam ex consuetudine
temporis immemorialis, quæ pri-
vilegio æquivalet, obtineri potest,
ut circa personalem residentiam
Ecclesiæ per Vicarium perpetuum
aut temporalem sufficiente rpro-
spiciatur, *Vid. Nav. cons. 21. de
Cler. non resident. edit. 2. Cæterùm
Trid. 1. c.* permittit Episcopis, ut
ab

Quanto
tempore E-

ab Ecclesiis suis duorum vel trium Episcopi
mensum spatio , Parochis verò aut Paro-
solo bimestri , hoc est , duorum chi intra
mensum spatio , idque vel conti- annum ab
nuè vel interruptè singulis annis , abesse pos- Ecclesia sua
ob justam causam & citra damnum sint.

suarum ovium abesse possit. An
autem causa , ob quam Parochus
abest , ab Episcopo cognosci & ap-
probari debeat , cum de mente
Trid. non satis clarè constet , du-
bium est inter Authores. *Nau. in*
manual c. 15. n. 121. cum aliis
Authortibus censem , quamcumque
causam , et si ab Episcopo non co-
gnitam aut approbatam sufficere ,
qua ipso Parocho justa videatur.
Quam *Navarr.* sententiam *Azor.*
pro probabili habet p. 2 lib. 7.c.4.
V. Eonae. de obligat. Benefic. disp.
s. p 3. n 6. ubi ait , sacram Con-
gregationem declarâsse , Parochū ,
si absque licentia per bimestre ex
justa causa absit , saltem non pec-
caturum graviter. *Less. lib 2. de*
just c.34. arbitratur mentem Con-
ciliū esse , ut nullo unquam tem-
pore absit sine licentia Episcopi ,
eo quod verb. Trid. sint : *Quando-*
cunque eos abesse contigerit , debere
causam esse prius cognitam & appro-
baram per Episcopum. Sed paulo

34 De Natura & Speciebus

post subjungit: credo tamen non esse receptum. Optimè facies, si consuetudinem tuæ Dicecessis hac in re sequaris. Qui longiore tempore ultra bimestre sine causa absunt, peccabunt graviter, nisi materialiter parvitas v. g. absentia quatuor aut quinque dierum, vel alia gravis causa per episcopiam excusationem prabeat, ut cum est periculum in mora, & superior adiri nequit pro impetranda licentia. Quia agunt contra obligationem in re gravi, nec fructus faciunt suos, aut tutam conscientiam retinent, etiamsi nulla judicis declaratio vel sententia accelererit, Trid. l. c. quod tamen Laym. lib. 4 tr. 2. c. 6. censet non corriger receptum, quando per absentiam notabiliter Ecclesia non nocuit, utpote quam per idoneum Vicarium interim administravit. Ubi nota ex Bonac. tom. 1. disp. 5 de onere & obligatione beneficiariorum p. 1. Curatum dici & censeatur residentem, etiamsi a Parochia sua ambitu aliquot horis absit etiam recreationis gratia, quia modicum pro nihilo reputatur, & qui aliquantis per abest, si statim sit reversurus, non censetur abesse, nec hujusmodi absentia per se loquende.

quendo in notabile subditorum
damnum vergere potest. Alia fo-
ret ratio, si tribus aut quatuor in l-
liariis à Parochiæ finibus abef-
set, quia hæc absentia grave subdi-
tis nocumentum & salutis pericu-
lum afferre posset. Deinde Digni- Item Digni-
tates, Canonicatus, Præbendæ, vel tates, Cano-
portiones in Ecclesiis tam Cathe- nicatus,
dralibus quam Collegiatis, quæ Præbendæ,
juxta dictum Trid. sess 24. c. 12. vel portio-
nes in Ec-
clesiis Ca-
theedralibus
& Colle-
giatis
Quanto tē-
pore hajus-
modi bene-
anno, alibi tribus solum mensibus faciat intra
residere coguntur, imò quibusdam annum ab
locis tempore breviori. V. Laym. I.
c c. 6. Bonac tom. 1. de onere & oblig. Ecclesia ab-
esse possint.

Benefic. disp. s.p.s Hujusmodi au-
tem beneficiari, qui eo tempore,
quo juxta morem Ecclesiæ suæ re-
sidendum est, illegitimè absunt,
per sententiam judicis, fructibus
sunt privandi. Et primò quidem
anno mediâ parte fructuum, si
terum absint, omnibus, imò si con-
tumaces existant, etiam beneficio
spoliandi sunt, prout decernit Trid.
sess 24. c. 12. de reform. Porro cau-

statuuntur s̄e propter quas beneficiatus licen-
 tiam petere & obtinere potest, ut
 ultra jam dictum tempus à Trid.
 concessum longiore tempore, vel
 etiam continuè à loco beneficij ab-
 esse possit, dummodo curæ & offi-
 cijs divino debitè provideatur, assi-
 gnantur à Trid. cit. cap. 12 qua-
 tuor: Prima est Christiana chari-
 tas, ut si quis absit à loco beneficij
 ad ferendam opem proximo v. g.
 ad odia & lites componendas. Se-
 cunda est urgens necessitas, ut si
 quis absit propter corporis infir-
 mitatem, aeris intemperiem, capi-
 tales inimicitias, &c. vel etiam ob
 piam peregrinationem, aliámve si-
 milem honestam & gravem cau-
 sam: V. Genc. p. 3. c. 2. n. 393
 Tertia est debita obedientia, ut si
 absit ex mandato Papæ, ejus Le-
 gati aut Episcopi, obsequium &
 officium justum ac debitum impe-
 rantis: Azor. par. 2. lib. 7. c. 4.
 Vel beneficiatum ad suum servitū
 in Ecclesiæ utilitatem assumentis,
 prout conceditur Episcopis in cap.
 ad audientiam de Cleric non resi-
 dent. posse habere duos Canoni-
 cos in sui servitio ad Ecclesiæ uti-
 litatem, quam facultatem DD. ex-
 tendunt ad Legatum Pontificium,
 limi-

limitatè ad Cardinalem non Episcopum , cui unus Canonicus sui tituli, sicuti Prælato Ecclesiæ Collegiatæ, unus suæ Ecclesiæ in obsequio esse potest. Verum ut obsequia & justa officia imperentur curatis , aut dicta servitia illis deferrantur, id sine gravi causa fieri non debet, puta quia Ecclesiæ necessitas & magna utilitas hoc exigit , *V. Laym. Bonac l. cc.* Quarta est evidens Ecclesiæ vel Republicæ utilitas , ut si quis absit ob negotium Ecclesiæ , vel vocetur ad Synodum Diocesanam , Provincialem , Imperatoriam , &c. aut studiorum causâ. Sic studium Theologiae vel juris Canonici permittitur ad quinquennium. Utriusque autem doctio, quamdiu quis voluerit, nisi forte Curatus sit, hujus enim diutinam absentiam, ut rectè monet *Laym l. c.* necessitas vel major Ecclesiæ utilitas excusare debet. Nec ad docendam vel audiendam Theologiam aut jus Canonicum requiritur licentia Episcopi aut Prælati, quia Pontifex ad hoc facultatem concedit , *in cap. super specula, de magistris* Ad litteras autem humaniores , & philosophiam requiritur licentia Episco-

88 De Natura & Speciebus

pi , nisi alicubi contraria vigeat ,
consuetudo , V. Less. lib. 2. c. 34.
dub 29. Licentiae studendi per se-
ptennium , quam jure antiquo Epi-
scopus dare poterat promoto ad
Parochiam , videtur jure novo
Conec. Trid. derogatum esse , quia
juxta Trid. sess. 22. cap. 4. de re-
form. nullus hoc tempore admitti
debet ad Parochiam , nisi per exa-
men idoneus repertus fuerit , Bonc.
l. c. Sæ. verb. *residentia* , adducens
declarationem Cardinalium , &c ali ,
contra alios , qui docent , Episco-
pos posse dare prædictam licen-
tiam promotis ad Parochiam ,
dummodo intra annum post ade-
ptam Parochiam Subdiaconi fiant ,
& tempore studiorum Ecclesiam
per idoneum Vicarium admini-
strari current : *juxta cap. cum ex eo,*
de elect. in s. V. Laym. l. c. Azor,
part 2. l. 7. c 5. Nav. Less. &c.
Quia Trid. l. c. quantum attinet
scientiam promoti ad Patochiam
non videtur vcluisse corrigere jus
antiquum , alioquin hoc clarius
expressisset ; sed solùm ejusdem
decretum innovare , adjiciens
supradictam clausulam eo sensu
irritantem , ut sub illa continetur
ave subintelligatur exceptio jure
anti-

antiquo concessa : *Nisi Episcopus*
stisdiorum causâ dispensaverit Be- Assignantur
nacia personalem residentiam nō beneficia
requirentia sunt primò p̄estimo- residentiam
nia , sive portiones alimoniam non requi-
p̄estantes , tametsi habeant anne- rentia.
xumonus privatim recitandi offi- Hujus ge-
cium Canonicum , vel etiam inter primò p̄e- neris sunt
beneficia Ecclesiastica secundūm stimonia , si
quosdam numerentur. Quia publi- beneficiis
cum in Ecclesia servitium , quod annume-
vel per se vel per alium portionista randa sint.

p̄estet, non postulant. Azor. l.c.

cap. 3. Laym l. c. cap. 6. Deinde Item alias
alia quædam beneficia simplicia à quædam
Canonicatibus & aliis supradictis beneficia
distincta v. g. Capellaniæ vel cer- simplicia,
torum Altarium defervituræ, &c. Canonica-
Nam hujusmodi beneficiati ex usu tibus, & aliis
& consuetudine licet ab Ecclesiis supradictis
suis abesse possunt, dummodo alios distincta.
substituant, qui in illis debita mi-
nisteria obeant, nec litteræ funda-
tionum exigant, ut per se ipsoſ
missas, aliave divina officia p̄a-
ſent. Azor. Laym. ll. cc. Denique Beneficia
ex authoritate quorundam, quos quoq; sim-
plie nomine citat Azor. p. 2. lib. 7. plicia ad fu-
c. 3. Beneficia simplicia modica insufficien-
ac tenuia. Quia nemo absque justo tua; quam-
& debito stipendio pari cum reli- vis te hu-
quis obligacione militare cogitur jussi modi ter-
& be- nui benefi

nisi benefi-
cio contra-
ria senten-
tia sit com-
muniōr &
probabilior.

& beneficia simplicia ad commo-
dam sustentationem insufficientia
simul cum alio beneficio haberi
possunt, nisi forte utrumque assi-
duam Clerici præsentiam exigat.

Adde, quod juxta Dian. p. 2 tr.
11. ref. 9. & p. 5 tr. 5. ref. 5. te-
nue beneficium habeatur pro non
beneficio: prout probat excap. is,
cui dō prab. in 6. Et habens tenuē
beneficium non censeatur esse Be-
neficiatus. Contraria tamen sen-
tentia est communior, & probabi-
lior, quia jura indifferenter omni-
bus Beneficiatis residentiam præ-
cipiunt, & Beneficiatus sibi impu-
teret, si beneficium tenuē, quod re-
spuere poterat, suā sponte acce-
ptet: excipe, nisi sit ex numero eo-
rum, quae ex usu, consuetudine, aut
privilegio residentiam non postu-
lant. Cæterū ad promovendam
Beneficiatorum in divinis officiis
majorem frequentiam, laudabili-
ter institutæ sunt quotidianæ di-
stributiones, sive, ut alii loquun-
tur, præsentiae, quae iis dari solent,
qui statim horis divino officio in-
tersunt (meminerint hic, obsecro,
omnes Beneficiati, in ministro
Christi propter regnum Dei mili-
vanti, quique sperat partem suam
aliquan-

Ad promo-
wendam af-
fiduitatem
in choro
instituta
sunt præ-
sentiae.

aliquando fore in sorte Sanctorum, admodum turpe esse, propter ista principaliter sacra ministeria adire, & nolle cum Prophetis psalm.

33. voluntariè, totoque cordis affectu sacrificare Deo suo, cuius nomen sanctum, justum & bonum est. Imò **D.** Thom quodlibet. 8. art. 11. docet Beneficiatum respicientem distributiones tanquam finem sui operis principalem, committere simoniam & peccare mortaliter. Secus si principaliter referat suum ministerium ad Deum, secundariò autem ad distributiones, tanquam id, quod est necessarium ad sui sustentationem. Idem dicendum erit de eo, qui propter stipendium tanquam propter finem principalem celebrat, secus si secundariò propter stipendium. Proinde his, qui ab officio statis horis absunt, dictæ præsentiae competere non possunt, nec eas faciunt suas, quāvis, ut loquitur **Trid** sess 24.

c. 12. de reform. Beneficiorum collusione aut remissione exclusâ, qualis foret, si ex pacto inter illos inito, aut vi vel metu præsentes Canonici, distributiones, quæ sibi ex aliorum absentia accreverant, absentibus dare, aut ab illis præviè acqui-

Absentibus
præsentiae
non possunt
competere.

92 De Natura & Speciebus

acquisitas remittere cogerentur.
Quia hæc fierent manifeste in frau-
dem legis. Donatio tamen citra pa-
ctum, viam aut metum, absenti li-
beraliter facta non est à Trid. pro-
hibita. *Vid. Azor. p. 2. l. 7. c. 7.*

Quid si in- Dixi, his, qui absunt, &c. quod in-
firmitas aut tellige, nisi infirmitas, tametsi ex
alia justa & rationabilis causa excu-
let.

cessitas excuset: ubi nomine ne-
cessitatis ea accipitur, quā quis vi-
detinetur aut alio modo injustè
impeditur, quo minus Ecclesiam
adire possit, v. g. si quis alias acce-
dere solitus, senio vel alio legiti-
mo impedimento, patè ob inju-
stam incarcerationem, excommu-
nicationem, &c. à divino servitio
arceatur, quia talis pro præsenti
habetur. *Laym. l. c. c. 7. Azor.*

Aut adsit evidens Ec-
clesiae utili-
tas, *juxta cit. cap. consuetudinem,*
de Cler. non resident. in 6. Vel de-
nique adsit evidens Ecclesiæ utili-
tas: *juxta cit. cap. consuetudinem,*
qualis foret teste *Laym. l. c. 3.* & col-
ligitur *ex Trid. sess. 24. c. 8. de re-*
form. Si absens à choro in eadem
Ecclesia Sacramenta administra-
ret, Missam legeret etiam ex sola
devotione, aliōve simili officio oc-
superetur. Hoc tamen locum non
ha-

habet in illis, qui in eadē Ecclesia
Altare sive Capellam, vel Parochiam
in alia obtinent; quia hæc servitia
non cedunt in utilitate in Ecclesiæ,
cūm ex obligatione à quovis sic
Beneficiarii præstari debeant: ita
ex comm. *Ss. verb.* *benefic.* excipe
nisi ex mandato superioris tempo-
re officii Canonici in alia Ecclesia
sacrificet, &c. Jam enim in loco be-
neficii censabitur abesse in Ecclesiæ
utilitatem. Verum quia *in cap. cūm*
deceat de elect. in b. contrarium à
Bonifacio VIII videtur esse consti-
tutum, evidentem scilicet Ecclesiæ
utilitatem non sufficere absenti ad
percipiendas distributiones: hæc
duo jura dupli viâ concilianda
sunt. Primo Bonifacium loqui de
Beneficiatis absentibus extra lo-
cum beneficii, nam his iure com-
muni *juxta Garc. p. 3. c. 3.* non com-
petunt distributiones, etiamsi ab-
sint ob negotia Ecclesiæ, infirmi-
tatem, &c. non vero de illis, qui
solum absunt à choro in Ecclesiæ
utilitatē, prout supradictum.
Deinde Pontificem solum intelli-
gendum esse de iis Ecclesiis, in qui-
bus consuetudo nondum obtinet,
ut propter utilitatem Ecclesiæ ab-
senti à loco beneficii distribuio-
nes

nes dentur, at non de istis, in quibus contraria est consuetudo, fundata in supra cit. cap. consuetudinem, prout ipse insinuat *cit. cap.* cùm decent: atque hanc doctrinam non pauci Doctores probabiliter extendunt, quamvis contraria sit communior, ad

Aut certe honestae consuetudo permittat, ut dentur absentibus.

Qui in Ecclesia duo habet beneficia, an duplice posse lucrari presentiam.

Item an presentiae absentium presentibus accrescant.

quincunque honestam consuetudinem, quâ Beneficiati ob legitimum causam v. g. diebus aliquot in mense, aut uno altero mense quovis anno necessariae recreacionis gratiâ, &c. absentes, quotidianas distributiones percipere permittuntur: *Vid. Azor. l. c.* Ubi insuper, tametsi ipse contrarium sentiat, ex diversis AA. ostendit, satîs probabile esse eum, qui in eadem Ecclesia duo beneficia obtinet, adeoque dupli munere fungitur, duplî quoque præsentiam lucrari, quamvis ut recte monet *Laym. l. c.* cuiusque Ecclesiæ consuetudo hic retinenda sit. Item ex Glossâ communi consensu approbatâ *in Clem. ut ii*, qui de atar. & qualit. distributiones, quas Beneficiati absentes amittunt, presentibus accrescere. Quòd si ex propriis aliquarum dignitatum vel officiorum fructibus pars ali-

qua

qua detracta foret, ut permodum præsentia darentur obtainentibus illas dignitates, &c. decernit *Trid. less. 22 cap. 3. de reform.* his absentibus, eas fabricæ vel alteri loco pio applicandas esse. Ad hæc, ubi consuetudo obtinet, ut *Cano-* An *Benefi-*
nici ipsi in choro cantent, non pos- ciati nem
sunt, si privatim & submissè horas cantantes
inibi recitent, integras distribu- in choro,
tiones mereri ob solam præsen- solâ præse-
tiam, quia primariò non dantur tia, distribu-
intuitu solius præsentia, sed pro- tiones lu-
pter servitium, quod canendo præ- crari pos-
stari debet, & cuius causâ ipsorum fint.

præsentia requiritur; partem tamen lucrari poterunt, quia cantantibus assistendo, præsentia suâ divinum officium exornant. In illis tamen Ecclesiis, in quibus consuetudo est, ut *Canonici substitutos sibi cantores habeant, sufficiat illorum præsentia, quia distributiones isthic non dantur propter officium cantandi, sed solùm ob moralem præsentiam: Vid. Less.*
l.s. dub. 33. Laym. &c. Interim sunt nonnulli Authores, qui arbitrantur universim sufficere solam decentem præsentiam: eò quod Canones statuant illis deberi distributiones, qui statutis horis di-

vino

26 De Natura & Speciebus

vino officio interfuerint, nullā cantū factā mentione. V. c. li-
cet de prab. c. i. de Cler. non resi-
dent. &c. Verūm contrahos u ho-
res est, quod docer Moneta de di-
stributionibus 2. p. q. 2. n. 31. una
cum Comitolo, sacram Congrega-
tionem declarâsse, Canonicos mu-
neri sacro non satisfacere, nisi in
choro psallant. Ad hæc, distributio-
nes dantur Canonicis, ut choro
inserviant; qui autem non canunt,
non inserviunt choro, adeoque
suo officio minimè satisfaciunt.
Nec sufficit sola assistentia, quia
hæc primariò intenditur per ordi-
nem ad psallendum in choro. si-
euти non conductitur operarius, ut
assistat vinece, sed ut in ea labo-
rem sibi competentem faciat. Fie-
ri quoque hæc ratione posset, ut
omnes choro assisterent, nemine
psallente. Quod quā foret absur-
dum, quis est, qui non videat. Ade-
de, quod hæc opinio sit favorabilis
cultui divino, adeoque à viris ti-
moratis & Deum timentibus in
praxim deducenda. Quia summa
ratio est, qua pro Religione facit, L.
sunt persona s. de Relig. & sumptu-
fund. Audi monentem Apostolum
a. ad Timoth. 4. Exerce te ipsum.

Rietas

Pietas ad omnia utilis est, promissio-
nem habens vita qua nunc est, &
futura. V. Bon. de offic. div. publi-
cere citand disp. 34 q. 5. p. 5 alios-
que Auctores ab ipso citatos Ex qui-
bus omnibus valde probabiliter
infertur, Canones non nudè præ-
sentiam; sed ipsum quoque can-
tum intendisse: etsi illius explici-
tam mentionem non fecerint.

Quando annui redditus beneficii in Quid die
quotidianis distributionibus cōfi- dum, quan-
funt; adeoq; ipsum beneficiū con- do omnes
stituunt, dicendum est de illis, quod neficii in
de fructibus beneficiorū doceri quotidianis
solet: quorū omnes, qui ex consue- distributio-
tudine, privilegio, vel aliā legitimā
causā absunt, participes fieri pos- nibus con-
funt. Valor be-
neficii an
Covarr. l. 3. resolut. cap. 13. benefi- estimari so-
cium, cuius valor exprimi debet, leat à quo-
prout exprimendus est in beneficiis tidianis
à Papa obtainendis, non solere aesti- præsentii,
mari à quotidianis distributionibus ipsi benefi-
cio accidē-
talibus.

C A P U T VIII.

*Alia beneficia sunt incompatibilia,
alia compatibilia.*

EX necessitate residentiae per-
sonalis, beneficia recte divi-
duntur in beneficia incompatibi-
lia, & compatibilia. Priora sunt,